herpy

GEKKOER

Forest gecko

Mokopirirakau granulatus

Mokopirirakau granulatus er en skovlevende gekko fra New Zealand, der føder levende unger og i modsætning til de fleste gekkoer gerne soler sig i dagtimerne. Den er sjælden i terrarier uden for New Zealand og kræver et køligt, højt og tæt beplantet terrarie.

Familie: Diplodactylidae Tidligere navn: *Naultinus granulatus; Hoplodactylus granulatus; Dactylocnemis granulatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-40 år**
Aktiv	**Dag og nat**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 50 × 100 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**18-24 °C**
Hotspot	**25-28 °C**
Temperatur, nat	**10-15 °C**
Luftfugtighed	**50-80 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter, frugt og nektar**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**18-24 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**180-330 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Slægten *Mokopirirakau* står på CITES liste III (opført af New Zealand) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-papirer fra udførselslandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Tilladelser og certifikater udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Køb og salg inden for EU kræver ingen tilladelse, men spørg altid sælgeren om herkomst og opdrætsbevis.

Om arten

Mokopirirakau granulatus er en slank, trælevende gekko med brungrå ryg og lyse, W-formede tegninger, der ligner bark. Hos sydlige bestande, især i bjergene på Sydøens vestkyst, er tegningerne ofte orange eller mat røde. Dyret kan hurtigt skifte nuance efter lys, temperatur og underlag. Undersiden er grå, mundhulen gul eller orange, og fodsålerne er gule. Hos lavlandsdyr er halen en kraftig gribehale, der bruges som et ekstra ben i grenene.

Snude-kloak-længden er normalt 7-9 cm og højst knap 10 cm. Halen er længere end kroppen, så dyret bliver omkring 15-20 cm i alt, og det vejer op til 16 g. Arten blev beskrevet i 1845 af John Edward Gray som *Naultinus granulatus* og er siden ført under *Hoplodactylus*, før den i 2011 blev typeart for slægten *Mokopirirakau*. Slægtsnavnet kommer af det maoriske moko pirirākau, som betyder firben, der klamrer sig til træer, og artsnavnet *granulatus* hentyder til de små, kornede skæl. Som alle New Zealands gekkoer føder den levende unger.

Truet dyr åbner munden vidt og udstøder en høj, skinger lyd. Arten er langlivet: i fangenskab bliver den ofte over 25 år, og enkelte dyr er nået over 40 år.

Udbredelse og levested

Mokopirirakau granulatus findes kun i New Zealand. På Nordøen lever den fra lidt syd for Bay of Islands ned til Taranaki og Bay of Plenty. På Sydøen findes den i Marlborough, Nelson og Tasman og ned langs vestkysten til Ōkārito-lagunen. Den lever også på Great Barrier Island, Little Barrier Island, Waiheke Island og Motutaiko samt på flere øer i Marlborough Sounds. I det yderste nord af Nordøen og i dele af Sydøens centrum og syd mangler den.

Bestandene er opsplittede og går tilbage, og arten er klassificeret som "At Risk - Declining" i New Zealands trusselsvurdering. Ryddet levested og indførte rovdyr som rotter, mus, katte og mårdyr er de største trusler. Den sjældne, gråtegnede bestand ved Nelson Lakes, som længe blev regnet for en selvstændig art, hører efter DNA-analyser fra 2021 til *M. granulatus*.

> **Oprindelig udbredelse:** New Zealand.

LEVESTED

Mokopirirakau granulatus lever i skov og krat fra kysten op til trægrænsen, i sumpe og i sjældne tilfælde i klippesprækker over trægrænsen op til omkring 1.500 m. Lavlandsdyr sidder mest på træstammer og kraftige grene, i nord også på de slanke grene af mānuka og kānuka, mens bjergbestandene næsten kun lever på jorden.

Arten er først og fremmest nataktiv, men soler sig gerne om dagen, kommer ofte helt frem i solen og jager også insekter i dagtimerne. Den spiser flyvende insekter som møl, fluer og biller, små edderkopper og i perioder nektar, små bær og honningdug fra skjoldlus. Klimaet er tempereret og fugtigt med milde somre, kølige nætter og kølige vintre, og i bjergene falder temperaturen om vinteren til nær frysepunktet. Arten er tilpasset kølige forhold og tåler varme dårligt.

Pasning

TERRARIET

Mokopirirakau granulatus holdes og opdrættes jævnligt i New Zealand og er ikke svær at passe, men der findes ingen dokumenterede tal for temperatur og luftfugtighed i fangenskab. De bygger derfor på klimaet i udbredelsesområdet. *Dactylocnemis pacificus* og *Woodworthia maculata* lever i de samme egne og har lignende krav.

En han og to hunner skal have mindst 50 × 50 × 100 cm (længde × bredde × højde). Arten lever i træerne, så højden er vigtigere end bundarealet. Indret med levende planter, stammer, grene og et lag løv på bunden. Gode skjul er hule bambus- eller plastrør, der hænger vandret nær toppen og ligger på bunden, spansk mos (aldrig som eneste skjul) og stakke af plader eller brædder med smalle mellemrum, som en gekko lige kan klemme sig ind imellem. Ventilationen skal være rigelig, så luften ikke står stille.

Sæt skjulene tæt ved solpladserne, så dyret kan sole sig uden at krydse åbent terræn. Ungdyr holdes de første par år i et mindre terrarie, hvor de nemt finder foderet, og flyttes til det store terrarie, når de er vokset, typisk efter omkring to år.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 18-24 °C med en solplads på 25-28 °C. Om natten skal temperaturen falde til 10-15 °C. Hold terrariet under 28 °C, og stil det ikke ved et sydvendt vindue om sommeren.

I de fleste danske hjem kan terrariet stå uden ekstra varme, og en svag spotlampe på termostat giver solpladsen. Mål temperaturen både foroven og forneden med et digitalt termometer.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Spray terrariet én gang om dagen, så luftfugtigheden stiger til 70-80 %, og lad den falde til 50-60 % i løbet af dagen. Løv og planter holder på fugten. Hold bunden fugtig, men ikke våd, og sørg for god ventilation. Dyret drikker dråber fra planterne, så forstøv på bladene. Hold øje med hudskiftet: hænger der hudrester ved tæer og hale, er luften for tør.

LYS OG UVB

Mokopirirakau granulatus soler sig meget og er en af de gekkoer, der også er aktive om dagen. UVB-lys anbefales (Ferguson-zone 2), fx et T5-rør på 5-7 % over netlåget, så UV-indekset er 1-2 ved solpladsen. Resten af terrariet skal have skygge.

Hav lyset tændt 12 timer om sommeren og 8-10 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Grundfoderet er levende insekter: fluer, møl, små biller, edderkopper, fårekyllinger og græshopper. Opdrættede insekter pudres med kalk og D3-vitamin. Giv desuden 1-2 gange om ugen lidt frugtmos, fx most banan, eller let fortyndet honning, da dyret i naturen slikker nektar og honningdug.

Giv ikke for meget af den kalorierige frugt og honning. Arten bliver let fed i fangenskab, og tegnene er en tyk, opsvulmet hale og fedtpuder på halsen. Ungdyr fodres med bananfluer og små stuefluer.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mokopirirakau granulatus er et roligt dyr, der gerne sidder på en gren og soler sig. Den er ikke et dyr til håndtering. Hold håndtering på et minimum, og tag aldrig fat i halen, som kan smides.

I naturen lever dyrene alene, og hannerne er aggressive over for hinanden, især i parringstiden. Hold derfor én han med en eller to hunner, og aldrig to hanner sammen. Ungerne kan blive hos de voksne det første år, men opdrættes lettest for sig. I et rummeligt terrarie kan arten gå sammen med *Naultinus*-gekkoer og små dagaktive skinker fra New Zealand. Dyr fra forskellige bestande, fx fra Nordøen og fra Sydøens vestkyst, og nærtstående *Mokopirirakau*-former skal holdes adskilt, så de ikke krydser sig.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Mokopirirakau granulatus bliver kønsmoden ved 1,5-2 års alderen. Hannerne kendes på de to buler bag kloakken ved halens rod. Sæt først dyr i avl, når de er fuldt udvoksede.

PARRING

Parringen sker i efteråret og vinteren på den sydlige halvkugle, fra omkring marts til august. Hannen bider hunnen gentagne gange i nakken og hovedet under parringen, og det er normalt. Sæt en han til en eller to hunner, og hold øje med dem de første dage. Lavlandshunner føder et kuld om året, mens hunner fra nogle bjergbestande kun føder hvert andet år.

ÆGLÆGNING OG KULD

Mokopirirakau granulatus lægger ikke æg, men føder levende unger, normalt tvillinger. Fødslen sker sidst på sommeren, i naturen fra omkring februar; hos dyr, der holdes uden for deres naturlige udbredelse, kan den trække ud til april. Hunnen skal have rigeligt med foder og kalk under drægtigheden og flere skjul at vælge imellem.

INKUBATION

Der er ingen inkubation. Drægtighedens længde er ikke dokumenteret, men ud fra parringstiden og fødslen fra februar varer den omkring 6-11 måneder. Hos de bjergbestande, der kun føder hvert andet år, er den længere.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er fuldt udviklede og selvstændige ved fødslen. Sæt dem i et lille terrarie med mos, planter og skjul, og fodr dem med bananfluer og små stuefluer pudret med kalk. Når de er vokset, typisk efter omkring to år, kan de flyttes til et voksenterrarie. Avl ikke flere unger, end der er plads og afsætning til, og sæt aldrig dyr fra terrarier ud i naturen.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme hos arten i fangenskab er dårligt kendte. De typiske problemer er:

- For høj varme. Arten er tilpasset kølige forhold, og temperaturer over 28 °C stresser den.
- Fedme af for meget frugt og honning. Tegnene er en tyk hale og fedtpuder på halsen.

- Kalkmangel, især hos drægtige hunner og unger. Brug kalk med D3-vitamin og UVB-lys.
- Hudskifteproblemer, hvis luften er for tør. Hudrester på tæer og hale fjernes forsigtigt.
- Indvoldsorm og mider, som også findes hos vilde dyr. Få en gødningsprøve undersøgt hos nye dyr.
- Tabt hale ved håndtering eller slagsmål. Halen vokser ikke ud igen i fuld form.

Arten kan bære salmonella, så vask hænder efter arbejde i terrariet. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser eller ser slapt ud.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.